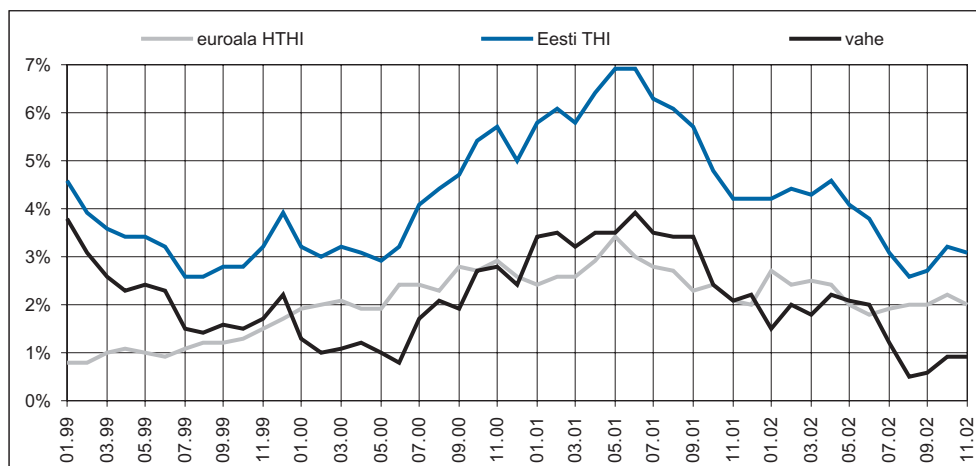

III INFLATSIION

THI ja muud hinnaindeksid

2002. aasta suvel oli tarbijahindade aastakasv taasiseseisvusaja väiksemaid. Keskmiselt kallines tarbija ostukorv III kvartalis võrreldes 2001. a sama perioodiga 2,8%. See oli lähedane Eesti kõige aeglaseimale hinnakasvule pärast Vene kriisi – 1999. a III kvartalis kasvas THI 2,7%. Hinnatõusu madalpunkt oli 2002. aasta augustis, mil tarbijahinnad tõusid aastaarvestuses 2,6%. Hiljem aastane inflatsioonitempo välissurve mõjul ootuspäraselt kiirenes, jõudes oktoobris-novembris 3,1–3,2%ni (vt joonis 3.1). See on selline tase, mille ümber hakkab hinna aastakasvu näitaja eeldatavasti kõikumama ka 2003. aastal.

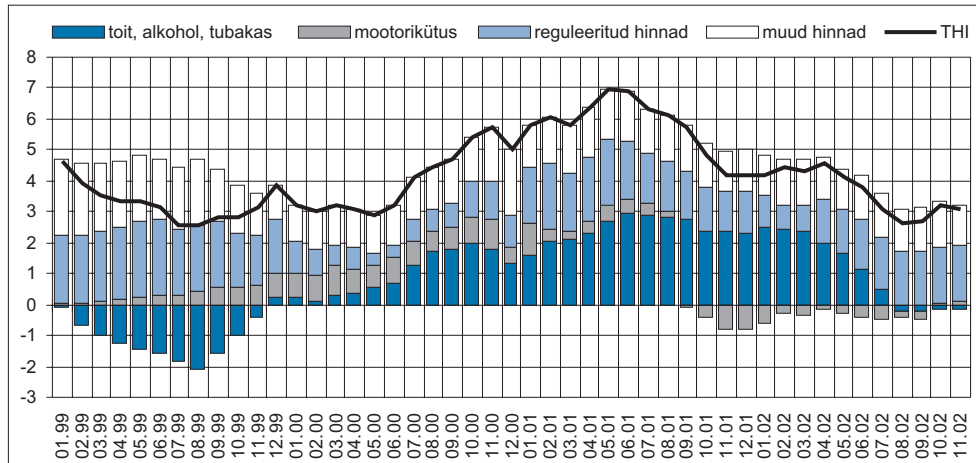

Joonis 3.1. Eesti ja euroala tarbijahindade aastakasv

Niisugune hinnakasvu dünaamika on kooskõlas arenguga euroalal, kus sügiskuu tarbijahindade tõus mõnevõrra kiirenes. Oktoobris kasvas inflatsioonitempo euroalal 2,3%ni. Inflatsioonitaset hoidsid kõrgel majanduskasvu aeglustumisega seotud tööjõu tootlikkuse langus ja sellele vastav tööjõuühiku hinna kasv, samuti ebakindlus nafta hinna muutumise suhtes.

Hinnakasvu erinevus Eesti ja euroala riikide vahel kahanes suvel ühest protsendipunktist väiksemaks. Pikemas perspektiivis ei ole nii väike erinevus tõenäoline. Nn alusinflatsiooni osas, mis katab ligi 70% tarbija ostukorvist (kõik komponendid, välja arvatud toit ja kütus), püsis inflatsioonitase ka suvekuudel ülalpool 4% ning erinevus euroala riikide vastavast näitajast oli 2 protsendipunkti ringis. Umbes sellist vahet peetaksegi tootluse kasvutempo erinevust silmas pidades tasakaaluliseks.

Inflatsioonitempo alanemisele ja erinevuse vähenemisele euroalaga aitasidki enim kaasa tarbija ostukorvi kõige heitlikumad komponendid – toit ja mootorikütus (vt joonis 3.2). Nagu eespool viidatud, on nende kaubagruppide osatähtsus ostukorvis ligikaudu 30%, mis ületab märkimisväärselt euroala riikide vastava näitaja. Seetõttu on ka toidu ja mootorikütuse hindade muutumise mõju Eesti tarbijahinnaindeksile suurem ning seepärast on ka inflatsioonitempode erinevus nii suuresti kõikunud. 2002. a viimastel kuudel toiduainete odavnemine tõenäoliselt lõpeb, ehkki tarbijahindade 12 kuu indeksis peaks selle mõju ulatuma 2003. aasta keskpaigani.

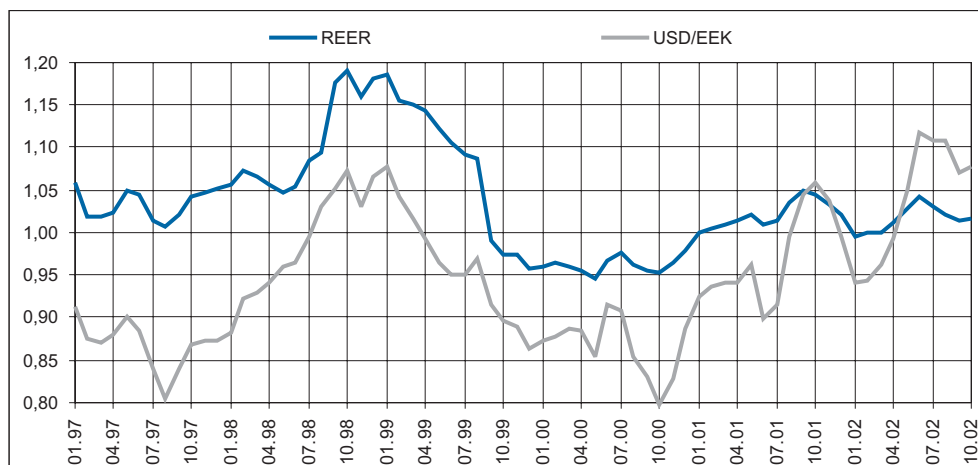
Joonis 3.2. Komponentide mõjuulatused tarbijahindade aastakasvus (protsendipunktid)

Majanduskasvu globaalsest madalseisust tulenev inflatsioonilise välissurve vähenemine ei avaldunud mitte ainult tarbijahindades, vaid ka väljamüügihindades. Näiteks langesid III kvartalis töötleva tööstuse tootjahinnad 1,9% ja ekspordihinnad 6,4%, st rohkem kui I poolaastal, mil need alanesid vastavalt 0,4 ja 3,1%. Odavnemine jätkus ka oktoobris-novembris.

Euroopa Keskpanga 5. detsembril tehtud otsus veelgi alandada intresse viitab sellele, et 2003. aastal oodatakse inflatsioonitempo langust, kuigi see ei pruugi ilmnedagi lähikuudel.

Krooni realkursi muutumine

Koos inflatsioonitempo aeglustumisega on aeglustunud ka krooni realkursi tõus, mille aastakasv oli III kvartalis tööstusriikide valuutade suhtes 1,2% ja siirderiikide väeringute suhtes 5,6%. Viimane näitaja oli suuresti tingitud Vene rubla odavnemisest. Selles, et realkursi tõusu koondnäitaja jäi aastaarvestuses 2,6% tasemele, oli suur roll just Eesti krooni kallinemisel siirderiikide valuutade suhtes. Ameerika dollari ümmarguselt 10%se odavnemise (vt joonis 3.3) neutraliseeris suuresti Rootsi krooni kallinemine. Nominaalkursi muutumise tavapärasest suurem mõju realkursi koondnäitajale oli iseloomulik kogu 2002. aastale. Eesti krooni nominaalkursi tõus võrreldes 2001. aasta sama perioodiga seejuures kiirenes ning jõudis III kvartalis 1,8%ni.

Joonis 3.3. Eesti krooni realkursi ja Ameerika dollari nominaalkursi 12 kuu indeksid

Ehkki krooni reaalkursi aastane tõus kõikus 2002. a üheteistkümne kuu jooksul ka tööstusriikide vääringute suhtes, võib selle dünaamikat pidada pikas perspektiivis tasakaaluliseks. Selles kajastub reaalkursi sisemine tõus ehk suletud ja avatud sektori hinnakasvu erinevus. On ju kiirem inflatsioonitempo konkurentsile suletud sektoris hinnaühildumise lahutamatu osa.